

Drs. Annet Weijers, Waar niemand over wil praten

Annet Weijers is een zelfstandig gevestigd orthopedagoog, en als rouwtherapeut gespecialiseerd in het begeleiden van kinderen en jongeren die ernstig ziek zijn. Ze wordt meestal door ouders ingeschakeld met het verzoek te komen praten. Maar soms ook door leraren of leraressen van school. Behalve individuele gesprekken met kinderen die ziek zijn, voert ze ook gesprekken in gezinssituaties of op school.

Ik word uitgenodigd door ouders, als zij het moeilijk vinden om met hun kind te praten over bij voorbeeld de ziekte, het doodgaan of over wat er daarna komt. Ze vragen zich soms ook af óf dat wel zou moeten: het kind zal er mogelijk alleen maar extra verdriet mee aangedaan worden? Dat is zelden het geval. Het is heel natuurlijk voor ouders om hun kind zo veel mogelijk te willen sparen. Maar kinderen voelen alles. Ze weten daardoor dat er 'iets' gaande is. Als er vervolgens niet over dat 'iets' gesproken wordt, kunnen ze in verwarring raken. Waarover wél gesproken wordt, rijmt niet met wat zij voelen. Ze kunnen zich daardoor alleen gaan voelen. Ze kunnen het vertrouwen in de ouders gaan verliezen. Ze kunnen boos op hen worden, of opstandig gedrag gaan vertonen. Ze kunnen ook fantasieën krijgen, die mogelijk nog gruwelijker of enger zijn dan de realiteit. U kunt dit verstaan als een pleidooi voor eerlijkheid. En dus, voor praten. Benoemen.

Soms moeten kinderen daarbij wel geholpen worden. Ik geef een voorbeeld over Anna. Anna was nog maar 5 jaar oud, ze had kanker en was uitbehandeld. De moeder kon het niet over haar hart verkrijgen om met Anna over de dood te gaan praten. Toch wilde ze weten wat Anna's gedachten daarover waren: wat wéét ze? Ik kwam op bezoek en zocht spelenderwijs contact met haar. Dat gebeurde aan de hand van knuffels die ik mee bracht. Ik mocht na enkele huisbezoeken mee naar haar slaapkamer, en mocht ook háár knuffels ontmoeten. Eén van mijn knuffels, een beer, vroeg aan Anna of zij wist wat kanker was. Want de broer van de beer had het namelijk. Anna had een konijn die toevallig dokter was, hij kon het uitleggen. 'Kanker is een ziekte', zei het konijn. 'Soms ga je eraan dood, soms niet.' In een volgende ontmoeting vroeg de beer welke soort kanker zijn broertje had. 'De dooie', bleek. Door op deze indirecte wijze te communiceren, was ik al veel te weten gekomen over wat Anna wist. De volgende vraag van de ouders was: als ze dan weet dat ze doodgaat, wat denkt ze dan bij het vervolg? Ook daarop kwam spelenderwijs een antwoord. Ik gebruikte daarvoor een hulpmiddel, de hemeltelefoon. Via die telefoon kon ze in contact komen met de mensen die in de hemel waren. Ze bleek een mooi beeld te hebben van de hemel.

Hoe praat je met oudere kinderen over de dood? Die vraag was aan de orde in het contact met Wouter. Wouter zat in de laatste groep van de lagere school. De juf van zijn klas vroeg me erbij, omdat ze wist dat er niet alleen een afscheid van de kinderen zat aan te komen omdat zij naar de middelbare school zouden gaan, maar ook een afscheid van Wouter, die kanker had, en uitbehandeld was. Ze wilde aan dat afscheid van Wouter aandacht besteden in een aparte

bijeenkomst. Wouter voelde daar in eerste instantie niet voor. Hij wilde ook niet weten wat het programma zou zijn. Ik zei hem toen dat er op scholen vaak mensen zitten die net dat ene speciale ding hebben. Ze kunnen uitblinken in sport, of goed zijn in muziek. Zijn situatie was speciaal, omdat hij wist dat hij op korte termijn zou doodgaan. 'Daar heb je wel een punt', reageerde hij. Daarmee ontstond er contact. Contact is soms niet mogelijk zonder je nek te durven uitsteken. De volgende dag legde ik hem het programma voor. Dat vond hij wel cool. 'Ik kom', zei hij. We hebben gezongen (een liedje van Kinderen voor kinderen) en iedereen heeft een steen geschilderd, waarvan zijn klasgenoten vonden dat die bij Wouter paste. Er is veel gehuild, er is veel gedeeld in die ochtend. De kinderen vonden het een geweldige bijeenkomst. En Wouter ook. Hoewel het 5 jaar geleden is, komen de kinderen die bij Wouter in de klas hebben gezeten nog regelmatig bij elkaar in de school: op de verjaardag en sterfdag. Ook de ouders zijn erbij betrokken. Het monument voor Wouter, dat in de school staat, bestaat uit de stapel stenen die we destijds geschilderd hebben.